

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଉପନିଷଦ

(ଉପନିଷତ୍)

Upanishad / उपनिषद्

୧୦୮ ଉପନିଷଦ (ଭାଗ – ୫)

108 Upanishad (Vol – 5)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଉପଦେଷ୍ଟା

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ସଂପାଦକ, ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭା, ଓଡ଼ିଶା ଶାଖା

ବେଦ ଉପନିଷଦ

ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ 'ବେଦ ଯୁଗ'ର ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଉପନିଷଦ 'ଷଦ' ଶବ୍ଦରୁ ଆସିଅଛି, ଷଦ ଅର୍ଥାତ 'ବସିବା', ଏଥିରେ ପୂର୍ବରେ 'ଉପ' ଓ 'ନି' କୁ ଯୋଡ଼ା ଯାଇଛି । ଅର୍ଥାତ 'ଉପ' ର ଅର୍ଥ ପାଖରେ , 'ନି' ର ଅର୍ଥ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ, ତେଣୁ ଉପ-ନି-ଷଦ, ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଲା, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସିବା, ଅର୍ଥାତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ପଣ ସହିତ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ବେଦର ଶେଷ ଭାଗ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା । ଉପନିଷଦକୁ ବେଦର ଚତୁର୍ଥ ସ୍ତର ବା ଅଂଶ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଯେହେତୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ ବେଦର ଅନ୍ତ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ଏହାକୁ 'ବେଦାନ୍ତ' ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଅଧିକାଂଶ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ 'ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା' ଓ 'ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଏହାକୁ ଅନେକ ଗବେଷକ ବା ପଣ୍ଡିତ ବା ଜ୍ଞାନୀମାନେ ଅନେକ ଆଖ୍ୟା ଦେଇଛନ୍ତି ଯଥା – 'ଆଦି ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ' ଏହାକୁ 'ଆତ୍ମ ଓ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' କହିଛନ୍ତି, 'ମାକ୍ଷ ମୁଲ୍ଲେର୍' ଓ 'ପାଉଲ୍ ଦେଉସାନ୍' ଏହାକୁ 'ଗୁପ୍ତ ଶିକ୍ଷା', ଓ 'ପାଟ୍ରିକ୍ ଓଲିଭେଲ୍ଲେ' 'ଲୁକ୍କାୟିତ ଅର୍ଥ', ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ।

ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, ଯେଉଁ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର, ଶିକ୍ଷା ଓ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଠିକ୍ ରହୁଥିଲା, ସେମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଉପନିଷଦ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳୁଥିଲା । ସେଇଥିପାଇଁ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କୁ "ଗୁପ୍ତ ବିଦ୍ୟା" କୁହାଯାଏ ।

ଇତିହାସକାର ଓ ଗବେଷକ ମାନଙ୍କ ଅନୁସାରେ ବେଦରେ ସମୁଦାୟ ୧୦୮ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି । ଏହିସବୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦ ଅଧୀନରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅନୁସାରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ବିଭକ୍ତିକରଣର ପଦ୍ଧତି ଗୁଡ଼ିକ ହେଲେ - ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ । ଅର୍ଥାତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦର ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ ଅଛି । (ତଳେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଏହାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତକରଣ ପାଇ ପାରିବେ)

ଏସବୁ ଉପନିଷଦ ଭିତରୁ ଦଶୋପନିଷଦ, ଅର୍ଥାତ ୧୦ଟି ଉପନିଷଦକୁ 'ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ' ଭାବରେ ମାନନ୍ତି, ଏଥିରେ, ପରେ ଆଉ ୩ଟି ଉପନିଷଦ ଯୋଗ କରାଯାଇ ଏହାକୁ ୧୩ଟି କରିଦିଆଗଲା । ତେଣୁ ୧୩ଟି ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲେ - (ଦଶୋପନିଷଦ) - ଈଶ, କେନ, କଠ, ପ୍ରଶ୍ନ, ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଐତରେୟ, ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ ଓ ବୃହଦାରଣ୍ୟକ, (ଅତିରିକ୍ତ) - କୌଷୀତକି, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର ଓ ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ ।

ବେଦ - ଉପନିଷଦ ସଂଗଠନ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ନ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଉକ୍ ବେଦ	୧୦	ଐତରେୟ, କୌଷୀତକି	ଆତ୍ମବୋଧ, ମୁକ୍ତଲ	ନିର୍ବାଣ	ତ୍ରିପୁରା, ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ, ବହୁତ,	-	ଅକ୍ଷମାଳିକା	ନାଦବିନ୍ଦୁ
ସାମବେଦ	୧୨	ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ, କେନ	ବକ୍ରସୂତୀ, ମହା, ସାବିତ୍ରୀ,	ଆରୁଣେୟ, ମୈତ୍ରେୟ, ସଂନ୍ୟାସ, କୁଷ୍ଠିକା	-	ବାସୁଦେବ, ଅବ୍ୟକ୍ତ	ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜୀବା ଲ, ଜବାଳି	ଯୋଗରୂପାମଣି, ଦର୍ଶନ
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	୩୨	କଠ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର, ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ,	ସର୍ବସାର, ଶୁକରହସ୍ୟ, ସ୍ୱୟ, ଗର୍ଭ, ଶାରୀରକ, ଏକାକ୍ଷର, ଅକ୍ଷି	ବ୍ରହ୍ମ, ଅବଧୂତ, କଠଶ୍ରୁତି	ସରସ୍ୱତୀ ରହସ୍ୟ	ନାରାୟଣ, କଳି ସତ୍ତରଣ	କୈବଲ୍ୟ, କାଳାଗ୍ନି ରୁଦ୍ର, ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତ୍ତି, ରୁଦ୍ରହୃଦୟ, ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ	ଅମୃତବିନ୍ଦୁ, ତେଜୋବିନ୍ଦୁ, ଅମୃତନାଦ, କ୍ଷୁରିକା, ଧାନବିନ୍ଦୁ, ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା, ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱ, ଯୋଗଶିଖା, ଯୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ, ବରାହ
ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ	୧୮	ଇଶ, ବୃହଦାରଣ୍ୟକ	ସୁବାଲ, ମନ୍ତ୍ରିକ, ନିରାଲମ୍ବ, ପୈଙ୍ଗଲ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ମୁକ୍ତିକା	ଜୀବାଲ, ଭିକ୍ଷୁକ, ତୁରୀୟାତୀତ ଅବଧୂତ, ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ, ଶାବ୍- ୟାୟନୀୟ,	-	ତାରସାର	-	ଅଦ୍-ବୟ ତାରକ, ହଂସ, ତ୍ରିଶିଖ-ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମଣ୍ଡଳ-ବ୍ରାହ୍ମଣ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ଧ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଅଥର୍ବ ବେଦ	୩୨	ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ପ୍ରଶ୍ନ,	ଆତ୍ମା, ସୂକ୍ଷ୍ମ, ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ର	ଆଶ୍ୱମେଧ, ନାରଦପରିବ୍ରାଜକ, ପରମହଂସ, ପରମହଂସ ପରିବ୍ରଜକ, ପରଂବ୍ରହ୍ମ,	ସୀତା, ଦେବୀ, ତ୍ରିପୁରାତାପିନୀ, ଭାବନ	ନୃସିଂହ ତାପନୀୟ, ମହାନାରାୟଣ, ରାମ ରହସ୍ୟ, ରାମ ତାପନୀୟ, ଗୋପାଳ- ତାପନୀ, କୃଷ୍ଣ, ହୃୟଗ୍ରୀବ, ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ, ଗରୁଡ଼	ଅଥର୍ବସିରସ୍, ଅଥର୍ବଶିଖା, ବୃହଜ୍ଜାବାଳ, ଶରଭ, ଭୃଗୁଜାବାଳ, ଗଣପତ୍ୟର୍ଥବ ଶୀର୍ଷ	ଶାନ୍ତିଲ୍ୟ, ପଶୁପତିବ୍ରହ୍ମ, ମହାବାକ୍ୟ
ସମୁଦାୟ	୧୦୮	୧୩	୨୧	୧୯	୮	୧୪	୧୩	୨୦

ପ୍ରୀୟ ପାଠକ,

ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ରରୁ ଉପଲବ୍ଧ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ଅନ୍ତର ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ, ଏହା ଭୁଲ୍ କିମ୍ବା ତୃଟିଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ, ଏହା କେବଳ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସଂସ୍କରଣ ଅଟେ । ଏହି ଉପନିଷଦ ସଂସ୍କରଣରେ ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ "ଇଶାଦି ବିଂଶୋତ୍ତରଶତୋପନିଷଦଃ" ପୁସ୍ତକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ ସମସ୍ତ ସାବଧାନ, ଓ ଯତ୍ନର ସହିତ ଓଡ଼ିଆରେ ରୂପାନ୍ତର କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଭୁଲ୍ ବା ତୃଟି ରହିଥାଇପାରେ, ଯଦି କିଛି ତୃଟି ରହିଯାଇଥାଏ, ତାହା ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଆଶାକରୁଛି, ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ଜ୍ଞାନଲିପ୍ତ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ, ତଥା ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢ଼ି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୧୦.୦୯.୨୦୨୧

ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଓଡ଼ିଶା

ଯୋଗ ଉପନିଷଦ

(Yoga Upanishad)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ ଉପନିଷଦ

(Shaandilyopanishat / Shaandilya Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡ଼ା

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡ଼ା

ସଂସ୍କାରଦଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ,

କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଓଡ଼ିଶା

arunhkd12@gmail.com

ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟୋପନିଷଦ୍ / ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟୋପନିଷଦ୍ ।।

ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟୋପନିଷଦ୍-ପ୍ରୋକ୍ତୟମାଦ୍ୟଷ୍ଟାଙ୍ଗୟୋଗିନଃ ।
ୟଦ୍ଘୋଷାଦ୍ୟାନ୍ତି କୈବଲ୍ୟଂ ସ ରାମୋ ମେ ପରା ଗତିଃ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୁଣ୍ଠୟାମ ଦେବା । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷତିର୍ଯଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗ୍ନୁସ୍ତନ୍ତୁଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ଯଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଗ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୁଷ୍ଟା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତ୍ରାକ୍ଷ୍ୟା ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟୋ ହ ବା ଅଥର୍ବାଣଂ ପପ୍ରୁକ୍ଷ – ଆତ୍ମଲାଭୋପାୟଭୂତମଷ୍ଟାଙ୍ଗୟୋଗମନୁବ୍ରୁହୀତି ।
ସ ହୋବାଚାଥର୍ବା ଯମନିୟମାସନପ୍ରାଣାୟାମପ୍ରତ୍ୟାହାରଧାରଣାଧ୍ୟାନସମାଧୟୋଽଷ୍ଟାଙ୍ଗାନି ।
ତତ୍ର ଦଶ ଯମାଃ । ତଥା ନିୟମାଃ । ଆସନାନ୍ୟଶ୍ଚୈ । ତ୍ରୟଃ ପ୍ରାଣାୟାମାଃ ।
ପଞ୍ଚପ୍ରତ୍ୟାହାରାଃ । ତଥା ଧାରଣା । ଦ୍ୱିପ୍ରକାରଂ ଧ୍ୟାନମ୍ । ସମାଧିସ୍ତେକରୂପଃ ।
ତତ୍ରାହିଂସ୍ରାସତ୍ୟାସ୍ତେୟବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟଦୟାଜପସମାଧୃତିମିତାହାରଶୌଚାନି ଚେତି ଯମା ଦଶ ।
ତତ୍ର ହିଂସ୍ରା ନାମ ମନୋବାକ୍କାୟକର୍ମଭିଃ ସର୍ବଭୂତେଷୁ ସର୍ବଦା କ୍ଲେଶଜନନମ୍ ।
ସତ୍ୟଂ ନାମ ମନୋବାକ୍କାୟକର୍ମଭିର୍ଭୂତହିତୟଥାର୍ଥାଭିଭାଷଣମ୍ ।
ଅସ୍ତେୟଂ ନାମ ମନୋବାକ୍କାୟକର୍ମଭିଃ ପରଦ୍ରବ୍ୟେଷୁ ନିଃସ୍ପୃହା ।
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟଂ ନାମ ସର୍ବାବସ୍ଥାସୁ ମନୋବାକ୍କାୟକର୍ମଭିଃ ସର୍ବତ୍ର ମୈଥୁନତ୍ୟାଗଃ ।
ଦୟା ନାମ ସର୍ବଭୂତେଷୁ ସର୍ବତ୍ରାନୁଗ୍ରହଃ ।
ଆର୍ଜବଂ ନାମ ମନୋବାକ୍କାୟକର୍ମଣାଂ ବିହିତାବିହିତେଷୁ ଜନେଷୁ
ପ୍ରବୃତ୍ତୌ ନିବୃତ୍ତୌ ବା ଏକରୂପତ୍ୱମ୍ ।

କ୍ଷମା ନାମ ପ୍ରିୟାପ୍ରିୟେଷୁ ସର୍ବେଷୁ ତାତନପୂଜନେଷୁ ସହନମ୍ ।
 ଧୃତିର୍ନାମାର୍ଥହାନୌ ସ୍ୱେଷ୍ଟବନ୍ଧୁବିୟୋଗେ ତତ୍-ପ୍ରାପ୍ତୌ ସର୍ବତ୍ର ଚେତଃ ସ୍ଥାପନମ୍ ।
 ମିତାହାରୋ ନାମ ତତୁର୍ଥାଂଶାବଶେଷକସ୍ତୁସ୍ମିନ୍ନୁମଧୁରାହାରଃ ।
 ଶୌଚଂ ନାମ ଦ୍ୱିବିଧଂ — ବାହ୍ୟମାନ୍ତରଂ ଚେତି । ତତ୍ର ମୃଦ୍ଧଲାର୍ଥ୍ୟାଂ ବାହ୍ୟମ୍ ।
 ମନଃଶୁଦ୍ଧିରାନ୍ତରମ୍ । ତଦଧ୍ୟାତ୍ମବିଦ୍ୟୟା ଲଭ୍ୟମ୍ ॥ ୧ ॥

ତପଃସନ୍ତୋଷାସ୍ତିକ୍ୟଦାନେଶ୍ୱରପୂଜନସିଦ୍ଧାନ୍ତଶ୍ରବଣହ୍ରୀମତିଜପୋବ୍ରତାନି ଦଶ ନିୟମାଃ ।
 ତତ୍ର ତପୋ ନାମ ବିଧ୍ୟୁକ୍ତକୃତ୍ତଚାନ୍ଦ୍ରାୟଣାଦିଭିଃ ଶରୀରଶୋଷଣମ୍ ।
 ସଂତୋଷୋ ନାମ ଯଦୃଚ୍ଛାଲାଭସଂତୁଷ୍ଟିଃ ।
 ଆସ୍ତିକ୍ୟଂ ନାମ ବେଦୋକ୍ତଧର୍ମାଧର୍ମେଷୁ ବିଶ୍ୱାସଃ ।
 ଦାନଂ ନାମ ନ୍ୟାୟାର୍ଜିତସ୍ୟ ଧନଧାନ୍ୟାଦେଃ ଶ୍ରଦ୍ଧୟାର୍ପଣଃ ପ୍ରଦାନମ୍ ।
 ଈଶ୍ୱରପୂଜନଂ ନାମ ପ୍ରସନ୍ନସ୍ୱଭାବେନ ଯଥାଶକ୍ତି ବିଷ୍ଣୁରୁଦ୍ରାଦିପୂଜନମ୍ ।
 ସିଦ୍ଧାନ୍ତଶ୍ରବଣଂ ନାମ ବେଦାନ୍ତାର୍ଥବିଚାରଃ ।
 ହ୍ରୀର୍ନାମ ବେଦଲୌକିକମାର୍ଗକୁସ୍ଥିତକର୍ମଣି ଲଜ୍ଜା ।
 ମତିର୍ନାମ ବେଦବିହିତକର୍ମମାର୍ଗେଷୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ।
 ଜପୋ ନାମ ବିଧିବଦ୍ଧୁରୂପଦିଷ୍ଟବେଦାବିରୁଦ୍ଧମନ୍ତ୍ରାଦ୍ୟାସଃ ।
 ତଦ୍ୱିବିଧଂ — ବାଚିକଂ ମାନସଂ ଚେତି । ମାନସଂ ତୁ ମନସା ଧ୍ୟାନଯୁକ୍ତମ୍ ।
 ବାଚିକଂ ଦ୍ୱିବିଧମୁଚ୍ଚୈରୂପାଂଶୁଭେଦେନ । ଉଚ୍ଚୈରୁଚ୍ଚାରଣଂ ଯଥୋକ୍ତଫଳମ୍ ।
 ଉପାଂଶୁ ସହସ୍ରଶୁଣମ୍ । ମାନସଂ କୋଟିଶୁଣମ୍ ।
 ବ୍ରତଂ ନାମ ବେଦୋକ୍ତବିଧିନିଷେଧାନୁଷ୍ଠାନନୈୟତ୍ୟମ୍ ॥ ୨ ॥

ସ୍ୱସ୍ତିକଗୋମୁଖପଦ୍ମବୀରସିଂହଭଦ୍ରମୁକ୍ତମୟୂରାଖ୍ୟାନ୍ୟାସନାନ୍ୟର୍ଥୌ ।
 ସ୍ୱସ୍ତିକଂ ନାମ — ଜାନୁବୌଦ୍ଧରେ ସମ୍ୟକ୍ତୃପା ପାଦତଳେ ଉଭେ ।
 ଋତୁକାୟଃ ସମାସୀନଃ ସ୍ୱସ୍ତିକଂ ତତ୍-ପ୍ରଚକ୍ଷତେ ॥ ୩ ॥

ସବ୍ୟେ ଦକ୍ଷିଣଗୁଳ୍ମଂ ତୁ ପୃଷ୍ଠପାର୍ଶ୍ବେ ନିୟୋଜୟେତ୍ ।
ଦକ୍ଷିଣେଽପି ତଥା ସବ୍ୟଂ ଗୋମୁଖଂ ଗୋମୁଖଂ ଯୁଥା ॥ ୪ ॥

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠେନ ନିବଧ୍ନୀୟାଞ୍ଚସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ବୁଧକ୍ରମେଣ ଚ ।
ଉର୍ବୋରୁପରି ଶାସ୍ତ୍ରିଲ୍ୟ କୃତ୍ୱା ପାଦତଳେ ଭଜେ ।
ପଦ୍ମାସନଂ ଭବେଦେତସ୍ତର୍ବେଷାମପି ପୂଜିତମ୍ ॥ ୫ ॥

ଏକଂ ପାଦମଧୈକସ୍ଥିନ୍ନିନ୍ୟସ୍ୟୋରୁଣି ସଂସ୍ଥିତଃ ।
ଇତରସ୍ଥିଂସ୍ତଥା ଚୋରୁଂ ବୀରାସନମୁଦୀରିତମ୍ ॥ ୬ ॥

ଦକ୍ଷିଣଂ ସବ୍ୟଗୁଳ୍ମେନ ଦକ୍ଷିଣେନ ତଥେତରମ୍ ।
ହସ୍ତୌ ଚ ଜାନ୍ତୋଃ ସଂସ୍ଥାପ୍ୟ ସ୍ୱାଙ୍ଗୁଲୀଶ୍ଚ ପ୍ରସାର୍ଯ୍ୟ ଚ ॥ ୭ ॥

ବ୍ୟକ୍ତବକ୍ତ୍ରୋ ନିରୀକ୍ଷେତ ନାସାଗ୍ରଂ ସୁସମାହିତଃ ।
ସିଂହାସନଂ ଭବେଦେତତ୍-ପୂଜିତଂ ଯୋଗିଭିଃ ସଦା ॥ ୮ ॥

ୟୋନିଂ ବାମେନ ସଂପୀତ୍ୟ ମେତ୍ରାଦୁପରି ଦକ୍ଷିଣମ୍ ।
ଭୂମଧ୍ୟେ ଚ ମନୋଲକ୍ଷ୍ୟଂ ସିଦ୍ଧାସନମିଦଂ ଭବେତ୍ ॥ ୯ ॥

ଗୁଳ୍ମୌ ତୁ ବୃଷଣସ୍ୟାଧଃ ସୀବନ୍ୟାଃ ପାର୍ଶ୍ବୟୋଃ କ୍ଷିପେତ୍ ।
ପାଦପାର୍ଶ୍ବେ ତୁ ପାଣିଭ୍ୟାଂ ଦୃଢ଼ଂ ବଞ୍ଛା ସୁନିଶ୍ଚଳମ୍ ।
ଭଦ୍ରାସନଂ ଭବେଦେତସ୍ତର୍ବବ୍ୟାଧିବିଷାପହମ୍ ॥ ୧୦ ॥

ସଂପୀତ୍ୟ ସୀବିନୀଂ ସୁକ୍ଷ୍ମାଂ ଗୁଳ୍ମେନୈବ ତୁ ସବ୍ୟତଃ ।
ସବ୍ୟଂ ଦକ୍ଷିଣଗୁଳ୍ମେନ ମୁକ୍ତାସନମୁଦୀରିତମ୍ ॥ ୧୧ ॥

ଅବଷ୍ଟଭ୍ୟ ଧରାଂ ସମ୍ୟକ୍ତଲାଭ୍ୟାଂ ତୁ କରଦ୍ୱୟୋଃ ।
ହସ୍ତୟୋଃ କୂର୍ପରୌ ଚାପି ସ୍ଥାପୟେନ୍ନାଭିପାର୍ଶ୍ବୟୋଃ ॥ ୧୨ ॥

ସମୁନ୍ନତଶିରଃପାଦୋ ଦଣ୍ଡବଦ୍ଦ୍ୟୋମ୍ନି ସଂସ୍ଥିତଃ ।
ମୟୁରାସନମେତତ୍ତୁ ସର୍ବପାପପ୍ରଣାଶନମ୍ ॥ ୧୩ ॥

ଶରୀରାନ୍ତର୍ଗତାଃ ସର୍ବେ ରୋଗା ବିନଶ୍ୟନ୍ତି । ବିଷାଣି ଜୀର୍ଣ୍ଣନ୍ତେ ।
ୟେନ କେନାସନେନ ସୁଖଧାରଣଂ ଭବତ୍ୟଶକ୍ତସ୍ତୁମାରରେତ୍ ।
ୟେନାସନଂ ବିଜିତଂ ଜଗତ୍ରୟଂ ତେନ ବିଜିତଂ ଭବତି ।
ୟମନିୟମାଭ୍ୟାଂ ସଂଯୁକ୍ତଃ ପୁରୁଷଃ ପ୍ରାଣାୟାମଂ ଚରେତ୍ ।
ତେନ ନାତ୍ୟଃ ଶୁଦ୍ଧା ଭବନ୍ତି ॥ ୧୪ ॥

ଅଥ ହୈନମଥର୍ବାଣଂ ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟଃ ପପ୍ରକ୍ଷ କେନୋପାୟେନ
ନାତ୍ୟଃ ଶୁଦ୍ଧାଃ ସୁଧଃ । ନାତ୍ୟଃ କତିସଂଖ୍ୟାକାଃ ।
ତାସାମୁପୁଞ୍ଜିତଃ କୀଦୃଶୀ । ତାସୁ କତି ବାୟୁବସ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି ।
ତେଷାଂ କାନି ସ୍ଥାନାନି । ତତ୍ତ୍ୱମାଣି କାନି ।
ଦେହେ ଯୁନି ଯୁନି ବିଜ୍ଞାତବ୍ୟାନି ତତ୍ତ୍ୱର୍ଥଂ ମେ ବ୍ରୁହୀତି ।
ସ ହୋବାଚାଥର୍ବା । ଅଥେଦଂ ଶରୀରଂ ଷଷ୍ଠବତ୍ୟଙ୍ଗୁଲାତ୍ତୁଳ୍ୟଂ ଭବତି ।
ଶରୀରାତ୍-ପ୍ରାଣୋ ଦ୍ୱାଦଶାଙ୍ଗୁଲାଧିକୋ ଭବତି ।
ଶରୀରସ୍ତଂ ପ୍ରାଣମଗ୍ନିନା ସହ ଯୋଗାଭ୍ୟାସେନ ସମଂ ନ୍ୟୁନଂ ବା
ୟଃ କରୋତି ସ ଯୋଗିପୁଞ୍ଜବୋ ଭବତି ।
ଦେହମଧ୍ୟେ ଶିଖିସ୍ଥାନଂ ତ୍ରିକୋଣଂ ତପ୍ତଜାମୁନଦପ୍ରଭଂ ମନୁଷ୍ୟାଣାମ୍ ।
ଚତୁଷ୍ପଦଂ ଚତୁରସ୍ରମ୍ । ବିହଙ୍ଗାନାଂ ବୃତ୍ତାକାରମ୍ ।
ତନ୍ମଧ୍ୟେ ଶୁଭା ତନ୍ମୁ ପାବକୀ ଶିଖା ତିଷ୍ଠତି ।
ଶୁଦ୍ଧାଦ୍ୟଙ୍ଗୁଲାଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ମେତ୍ରାଦ୍ୟଙ୍ଗୁଲାଦଧୋ ଦେହମଧ୍ୟଂ ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ ଭବତି ।
ଚତୁଷ୍ପଦଂ ହୃନ୍ମଧ୍ୟମ୍ । ବିହଙ୍ଗାନାଂ ତୁଳ୍ୟମଧ୍ୟମ୍ ।
ଦେହମଧ୍ୟଂ ନବାଙ୍ଗୁଲଂ ଚତୁରଙ୍ଗୁଲମୁନ୍ନେଧାୟତମଶ୍ରୀକୃତି ।
ତନ୍ମଧ୍ୟେ ନାଭିଃ । ତତ୍ର ଦ୍ୱାଦଶାରୟୁତଂ ଚକ୍ରମ୍ ।

ତତ୍ତ୍ୱମଧ୍ୟେ ପୁଣ୍ୟପାପପ୍ରଚୋଦିତୋ ଜୀବୋ ଭ୍ରମତି ।
 ତନ୍ମୁପଞ୍ଜରମଧ୍ୟସ୍ଥଲୁତିକା ଯଥା ଭ୍ରମତି ତଥା ଚାସୌ ତତ୍ର ପ୍ରାଶଞ୍ଜରତି ।
 ଦେହେଽସ୍ଥିତୀବଃ ପ୍ରାଣାରୁଢୋ ଭବେତ୍ । ନାଭେସ୍ଥିର୍ଯ୍ୟଗଧ ଉର୍ଧ୍ୱଂ କୁଣ୍ଡଳିନୀସ୍ଥାନମ୍ ।
 ଅଷ୍ଟପ୍ରକୃତିରୂପାଂଶୁଧା କୁଣ୍ଡଳୀକୃତା କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଶକ୍ତିର୍ଭବତି ।
 ଯଥାବଦ୍ଦାୟୁସଂଚାରଂ ଜଳାନାଦୀନି ପରିତଃ ସ୍ୱକ୍ଷଃ ପାର୍ଶ୍ୱେଷୁ ନିରୂପ୍ୟେନଂ
 ମୁଖେନୈବ ସମାବେଷ୍ଟ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମରହ୍ନଂ ଯୋଗକାଳେ ଚାପାନେନାଗ୍ନିନା ଚ ସ୍ଫୁରତି ।
 ହୃଦୟାକାଶେ ମହୋଦ୍ଭୁଜା ଜ୍ଞାନରୂପା ଭବତି ।
 ମଧ୍ୟସ୍ଥକୁଣ୍ଡଳିନୀମାଗ୍ନିତ୍ୟ ମୁଖ୍ୟା ନାତ୍ୟଶ୍ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଭବନ୍ତି ।
 ଇତା ପିଙ୍ଗଳା ସୁଷୁମ୍ନା ସରସ୍ୱତୀ ବାରୁଣୀ ପୂଷା ହସ୍ତିଜିହ୍ୱା ଯଶସ୍ୱିନୀ ବିଶ୍ୱୋଦରୀ
 କୁହୂଃ ଶଙ୍ଖିନୀ ପୟସ୍ୱିନୀ ଅଲମ୍ବୁସା ଗାନ୍ଧାରୀତି ନାତ୍ୟଶ୍ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଭବନ୍ତି ।
 ତତ୍ର ସୁଷୁମ୍ନା ବିଶ୍ୱଧାରିଣୀ ମୋକ୍ଷମାର୍ଗେତି ଚାଚକ୍ଷତେ ।
 ଗୁଦସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠଭାଗେ ବୀଣାଦଣ୍ଡାଶ୍ରିତା ମୂର୍ଧପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମରହ୍ନେ
 ବିଜ୍ଞେୟା ବ୍ୟକ୍ତା ସୁକ୍ଷ୍ମା ବୈଷ୍ଣବୀ ଭବତି ।
 ସୁଷୁମ୍ନାୟଃ ସବ୍ୟଭାଗେ ଇତା ତିଷ୍ଠତି । ଦକ୍ଷିଣଭାଗେ ପିଙ୍ଗଳା ।
 ଇତାୟାଂ ଚନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚରତି । ପିଙ୍ଗଳାୟାଂ ରବିଃ ।
 ତମୋରୂପଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରଃ । ରଜୋରୂପୋ ରବିଃ । ବିଷଭାଗୋ ରବିଃ ।
 ଅମୃତଭାଗଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ । ତାବେବ ସର୍ବକାଳଂ ଧୃତଃ । ସୁଷୁମ୍ନା କାଳଭୋକ୍ତ୍ରୀ ଭବତି ।
 ସୁଷୁମ୍ନା ପୃଷ୍ଠପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ ସରସ୍ୱତୀକୁହୁ ଭବତଃ ।
 ଯଶସ୍ୱିନୀକୁହୁମଧ୍ୟେ ବାରୁଣୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଭବତି ।
 ପୂଷାସରସ୍ୱତୀମଧ୍ୟେ ପୟସ୍ୱିନୀ ଭବତି ।
 ଗାନ୍ଧାରୀସରସ୍ୱତୀମଧ୍ୟେ ଯଶସ୍ୱିନୀ ଭବତି । କନ୍ଦମୟୋଲମ୍ବୁସା ଭବତି ।
 ସୁଷୁମ୍ନାପୂର୍ବଭାଗେ ମେତ୍ରାନ୍ତଂ କୁହୁର୍ଭବତି ।
 କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଅଧଃସ୍ଥୋର୍ଧ୍ୱଂ ବାରୁଣୀ ସର୍ବଗାମିନୀ ଭବତି ।
 ଯଶସ୍ୱିନୀ ସୌମ୍ୟା ଚ ପାଦାଞ୍ଚୁଷ୍ଠାନ୍ତମିଷ୍ୟତେ ।

ପିଙ୍ଗଳା ଚୋର୍ଯୁଗା ଯୁମ୍ୟନାସାନ୍ତଃ ଭବତି ।
 ପିଙ୍ଗଳାୟାଃ ପୃଷ୍ଠତୋ ଯୁମ୍ୟନେତ୍ରାନ୍ତଃ ପୃଷ୍ଠା ଭବତି ।
 ଯୁମ୍ୟକର୍ଣ୍ଣାନ୍ତଃ ଯୁଗସ୍ମିନୀ ଭବତି । ଜିହ୍ଵାୟା ଉର୍ଧ୍ଵାନ୍ତଃ ସରସ୍ଵତୀ ଭବତି ।
 ଆସବ୍ୟକର୍ଣ୍ଣାନ୍ତମୁର୍ଧ୍ଵଗା ଶଙ୍ଖିନୀ ଭବତି ।
 ଇତାପୃଷ୍ଠଭାଗାସ୍ରବ୍ୟନେତ୍ରାନ୍ତ୍ରଗା ଗାନ୍ଧାରୀ ଭବତି ।
 ପାୟୁମୁଲ୍ଲାଦଧୋର୍ଧ୍ଵଗାଃଲମୁସା ଭବତି ।
 ଏତାଶ୍ଚ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶସୁ ନାତୀଷ୍ଠନ୍ୟା ନାତ୍ୟଃ ସଂଭବନ୍ତି ।
 ତାସୁନ୍ୟାସ୍ତ୍ରାସୁନ୍ୟା ଭବନ୍ତିତି ବିଜ୍ଞେୟାଃ ॥

ୟଥାଂଶୁଭାଦିପତ୍ରଂ ଶିରାଭିର୍ବ୍ୟାପ୍ତମେବଂ ଶରୀରଂ ନାତୀଭିର୍ବ୍ୟାପ୍ତମ୍ ।
 ପ୍ରାଣାପାନସମାନୋଦାନବ୍ୟାନା ନାଗକୁର୍ମକୃକରଦେବଦଉଧପନଞ୍ଜୟା
 ଏତେ ଦଶ ବାୟୁବଃ ସର୍ବାସୁ ନାତୀଷୁ ଚରନ୍ତି ।
 ଆସ୍ୟନାସିକାକଣ୍ଠନାଭିପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠଦୃଢ୍ୟକ୍ଷୁଣ୍ଠ୍ୟଧଂଶ୍ଵୋର୍ଧ୍ଵଭାଗେଷୁ ପ୍ରାଣଃ ସଂଚରତି ।
 ଶ୍ରୋତ୍ରାକ୍ଷିକଟିଗୁଲ୍ଫଦ୍ଵାଶଗଲଫ୍ଟିଗ୍-ଦେଶେଷୁ ବ୍ୟାନଃ ସଂଚରତି ।
 ଗୁଦମେନ୍ତ୍ରୋରୁଜାନୁଦରବୃଷଣକଟିଜଘାନାଭିଗୁଦାଗ୍ନ୍ୟଗାରେଷ୍ଠପାନଃ ସଂଚରତି ।
 ସର୍ବସଂପିସ୍ଥ ଉଦାନଃ । ପାଦହସ୍ତୟୋରପି ସର୍ବଗାତ୍ରେଷୁ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ସମାନଃ ।
 ଭୁକ୍ତାନୁରସାଦିକଂ ଗାତ୍ରେଂଗ୍ନିନା ସହ ବ୍ୟାପୟନ୍ତିସପ୍ରତିସହସ୍ତେଷୁ ନାତୀମାର୍ଗେଷୁ
 ଚରନ୍-ସମାନବାୟୁରଗ୍ନିନା ସହ ସାଙ୍ଗୋପାଙ୍ଗକଲେବରଂ ବ୍ୟାପ୍ନୋତି ।
 ନାଗାଦିବାୟୁବଃ ପଞ୍ଚତୁଗସ୍ତ୍ୟାଦିସଂଭବାଃ ।
 ତୁମସ୍ତଂ ଜଲମନ୍ନଂ ଚ ରସାଦିଷୁ ସମୀରିତଂ ତୁମସଧ୍ୟଗତଃ ପ୍ରାଗସ୍ତାନି ପୃଥକ୍ଘୃୟାତ୍ ।
 ଅଗ୍ନେରୁପରି ଜଲଂ ସ୍ଥାପ୍ୟ ଜଲୋପୟନ୍ନାଦୀନି ସଂସ୍ଥାପ୍ୟ ସ୍ଵୟମପାନଂ ସଂପ୍ରାପ୍ୟ
 ତେନୈବ ସହ ମାରୁତଃ ପ୍ରୟାତି ଦେହମଧ୍ୟଗତଂ ଜ୍ଵଳନମ୍ ।
 ବାୟୁନା ପାଲିତୋ ବହିରପାନେନ ଶନୈର୍ଦେହମଧ୍ୟେ ଜ୍ଵଳତି ।
 ଜ୍ଵଳନୋ ଜ୍ଵାଲାଭିଃ ପ୍ରାଣେନ କୋଷ୍ଠମଭ୍ୟାଗତଂ ଜଲମତ୍ୟୁଷ୍ମକରୋତ୍ ।
 ଜଲୋପରି ସମର୍ପିତବ୍ୟଞ୍ଜନସଂଯୁକ୍ତମନ୍ନଂ ବହିସଂଯୁକ୍ତବାରିଣା ପକ୍ଵମକରୋତ୍ ।

ତେନ ସ୍ୱେଦମୁତ୍ରଜଲରକ୍ତବୀର୍ଯ୍ୟରୂପରସପୁରୀଷାଦିକଂ ପ୍ରାଣଃ ପୃଥକ୍କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ।
 ସମାନବାୟୁନା ସହ ସର୍ବାସୁ ନାତୀଷୁ ରସଂ ବ୍ୟାପୟନ୍ତ୍ୱାସରୂପେଣ ଦେହେ ବାୟୁଶ୍ଚରତି ।
 ନବଭିର୍ବ୍ୟୋମରକ୍ତେଃ ଶରୀରସ୍ୟ ବାୟୁବଃ କୁର୍ବନ୍ତି ବିଶ୍ୱତ୍ରାଦିବିସର୍ଜନମ୍ ।
 ନିଶ୍ୱାସୋକ୍ତ୍ୱାସକାସଶ୍ଚ ପ୍ରାଣକର୍ମୋତ୍ୟତେ । ବିଶ୍ୱତ୍ରାଦିବିସର୍ଜନମପାନବାୟୁକର୍ମ ।
 ହାନୋପାଦାନଚେଷ୍ଟାଦି ବ୍ୟାନକର୍ମ । ଦେହସ୍ୟୋନ୍ମୟନାଦିକମୁଦାନକର୍ମ ।
 ଶରୀରପୋଷଣାଦିକଂ ସମାନକର୍ମ । ଉଦ୍ଧାରାଦି ନାଗକର୍ମ । ନିମୀଲନାଦି କୂର୍ମକର୍ମ ।
 କ୍ଷୁଦ୍ରରଶଂ କୃକରକର୍ମ । ତନ୍ତ୍ରା ଦେବଦତ୍ତକର୍ମ । ଶ୍ଳେଷ୍ମାଦି ଧନଞ୍ଜୟକର୍ମ ।
 ଏବଂ ନାତୀସ୍ଥାନଂ ବାୟୁସ୍ଥାନଂ ତହର୍ମ ଚ ସମ୍ୟଗ୍ଜ୍ଞାତ୍ୱା ନାତୀସଂଶୋଧନଂ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ॥ ୧୫ ॥

ୟମନିୟମୟୁତଃ ପୁରୁଷଃ ସର୍ବସଙ୍ଗବିବର୍ଜିତଃ କୃତବିଦ୍ୟଃ ସତ୍ୟଧର୍ମରତୋ ଜିତକ୍ରୋଧୋ
 ଗୁରୁଶୁଶ୍ରୂଷାନିରତଃ ପିତୃମାତୃବିଧେୟଃ ସ୍ୱାଶ୍ରମୋକ୍ତସଦାଚାରବିଦୃଢ୍ଧିକ୍ଷିତଃ ଫଳମୁଲ୍ଲୋଦକାନ୍ୱିତଂ
 ତପୋବନଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ରମ୍ୟଦେଶେ ବ୍ରହ୍ମଘୋଷସମନ୍ୱିତେ ସୁଧର୍ମନିରତବ୍ରହ୍ମବିସ୍ତମାବୃତେ
 ଫଳମୁଲ୍ଲପୁଷ୍ପବାରିଭିଃ ସୁସଂପୂର୍ଣ୍ଣେ ଦେବାୟତନେ ନଦୀତୀରେ ଗ୍ରାମେ ନଗରେ ବାପି
 ସୁଶୋଭନମଠଂ ନାତୁ୍ୟଜନୀତାୟତମଲ୍ଲଦ୍ୱାରଂ ଗୋମୟାଦିଲିପ୍ତଂ ସର୍ବରକ୍ଷାସମନ୍ୱିତଂ
 କୃତ୍ୱା ତତ୍ର ବେଦାନ୍ତଶ୍ରବଣଂ କୁର୍ବନ୍ୟୋଗଂ ସମାରଭେତ୍ ।
 ଆଦୌ ବିନାୟକଂ ସଂପୂଜ୍ୟ ସ୍ୱେଷ୍ଟଦେବତାଂ ନତ୍ୱା ପୂର୍ବୋକ୍ତାସନେ ସ୍ଥିତ୍ୱା ପ୍ରାତ୍ସୁଖ ଉଦତ୍ସୁଖୋ
 ବାପି ମୃଦ୍ୱାସନେଷୁ ଜିତାସନଗତୋ ବିଦ୍ୱାନ୍ସମଗ୍ରୀବଶିରୋନାସାଗ୍ରଦୃଶ୍ଚତୁର୍ଭୁଜଧ୍ୟେ ଶଶଭୃଦ୍ୱିମ୍ବଂ
 ପଶ୍ୟନ୍ନେତ୍ରାଭ୍ୟାମମୃତଂ ପିବେତ୍ ।

ଦ୍ୱାଦଶମାତ୍ରୟା ଇତୟା ବାୟୁମାପୁର୍ଯ୍ୟୋଦରେ ସ୍ଥିତଂ ଜ୍ୱାଲାବଲୀୟୁତଂ
 ରେଫବିନ୍ଦୁୟୁକ୍ତମଗ୍ନିମଣ୍ଡଲୟୁତଂ ଧ୍ୟାୟେଦ୍ରେଚୟେପିଙ୍ଗଲୟା ।
 ପୁନଃ ପିଙ୍ଗଲୟାଃ ପୂର୍ଯ୍ୟ କୁମ୍ଭିତ୍ୱା ରେଚୟେଦିତୟା ।
 ତ୍ରିଚତୁସ୍ତ୍ରିଚତୁଃସପ୍ତତ୍ରିଚତୁର୍ନାସପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ତ୍ରିସଂଧିଷୁ
 ତଦନ୍ତରାଲେଷୁ ଚ ଷଟ୍କୃତ୍ୱ ଆଚରେନ୍ନାତୀଶୁଦ୍ଧିର୍ଭବତି ।
 ତତଃ ଶରୀରେ ଲୟୁଦୀପ୍ତିବହ୍ନିବୃଦ୍ଧିନାଦାଭିବ୍ୟକ୍ତିର୍ଭବତି ॥ ୧୬ ॥

ପ୍ରାଣାପାନସମାୟୋଗଃ ପ୍ରାଣାୟାମୋ ଭବତି ।
 ରେଚକପୁରକକୁମ୍ଭକଭେଦେନ ସ ତ୍ରିବିଧଃ ।
 ତେ ବର୍ଣ୍ଣାତ୍ମକାଃ । ତସ୍ମାତ୍-ପ୍ରଣବ ଏବ ପ୍ରାଣାୟାମଃ ପଦ୍ମାଦ୍ୟାସନସ୍ଥଃ
 ପୁମାନୁସାଗ୍ରେ ଶଶଭୃଦ୍ବିମ୍ବଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଜାଲବିତାନିତାକାରମୂର୍ତ୍ତିଃ ରକ୍ତାଙ୍ଗୀ
 ହଂସବାହିନୀ ଦଣ୍ଡହସ୍ତା ବାଲା ଗାୟତ୍ରୀ ଭବତି ।
 ଉକାରମୂର୍ତ୍ତିଃ ଶ୍ୱେତାଙ୍ଗୀ ତାର୍କ୍ଷ୍ୟବାହିନୀ ଯୁବତୀ ଚକ୍ରହସ୍ତା ସାବିତ୍ରୀ ଭବତି ।
 ମକାରମୂର୍ତ୍ତିଃ କୃଷ୍ଣାଙ୍ଗୀ ବୃଷଭବାହିନୀ ବୃଜା ତ୍ରିଶୂଳଧାରିଣୀ ସରସ୍ୱତୀ ଭବତି ।
 ଅକାରାଦିତ୍ରୟାଣାଂ ସର୍ବକାରଣମେକାକ୍ଷରଂ ପରଂଜ୍ୟୋତିଃ ପ୍ରଣବଂ ଭବତୀତି ଧ୍ୟାୟେତ୍ ।
 ଇତୟା ବାହ୍ୟାଦ୍ୱାୟୁମାୟୂର୍ଯ୍ୟ ଷୋଡଶମାତ୍ରାଭିରକାରଂ ଚିତ୍ତୟନ୍ପୁରିତଂ
 ବାୟୁଂ ଚତୁଃଷଷ୍ଠିମାତ୍ରାଭିଃ କୁମ୍ଭୟିତ୍ୱୋକାରଂ ଧ୍ୟାୟନ୍ପୁରିତଂ ପିଙ୍ଗଲୟା
 ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶନ୍ନାତ୍ରୟା ମକାରମୂର୍ତ୍ତିଧ୍ୟାନେନୈବଂ କ୍ରମେଣ ପୁନଃ ପୁନଃ କୁର୍ଯାତ୍ ॥ ୧୭ ॥

ଅଥାସନଦୃଢୋ ଯୋଗୀ ବଶୀ ମିତହିତାଶନଃ ସୁଷୁମ୍ନାନାତୀସ୍ଥମଲଶୋଷାର୍ଥଂ
 ଯୋଗୀ ବଜ୍ରପଦ୍ମାସନୋ ବାୟୁଂ ଚନ୍ଦ୍ରେଣାପୂର୍ଯ୍ୟ ଯଥାଶକ୍ତି କୁମ୍ଭୟିତ୍ୱା ସୂର୍ଯ୍ୟେଣ ରେଚୟିତ୍ୱା
 ପୁନଃ ସୂର୍ଯ୍ୟେଣାପୂର୍ଯ୍ୟ କୁମ୍ଭୟିତ୍ୱା ଚନ୍ଦ୍ରେଣ ବିରେଚ୍ୟ ଯୟା ତ୍ୟଜେତ୍ତୟା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଧାରୟେତ୍ ।

ତଦେତେ ଶ୍ଳୋକା ଭବନ୍ତି —
 ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରାଗିତୟା ପିବେନ୍ନିୟମିତଂ ଭୂୟୋଽନ୍ୟୟା ରେଚୟେତ୍ପ୍ରୀତ୍ୱା
 ପିଙ୍ଗଲୟା ସମୀରଣମଥୋ ବଜ୍ରା ତ୍ୟଜେଦ୍ୱାମୟା ।
 ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସୋରନେନ ବିଧିନାଽଭ୍ୟାସଂ ସଦା ତନ୍ମତାଂ
 ଶୁଦ୍ଧା ନାତିଶଣା ଭବନ୍ତି ଯମିନାଂ ମାସତ୍ରୟାଦୂର୍ଧ୍ୱତଃ ॥ ୧୮ ॥

ପ୍ରାତର୍ମଧ୍ୟାହ୍ନିନେ ସାୟମର୍ଧରାତ୍ରେ ତୁ କୁମ୍ଭକାନ୍ ।
 ଶନୈରଶୀତିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ଚତୁର୍ବାରଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୧୯ ॥

କନୀୟସି ଭବେସ୍ତେଦଃ କମ୍ପୋ ଭବତି ମଧ୍ୟମେ ।
ଉତ୍ତିଷ୍ଠତ୍ସୁତମେ ପ୍ରାଣରୋଧେ ପଦ୍ମାସନଂ ମହତ୍ ॥ ୨୦ ॥

ଜଲେନ ଶ୍ରମଜାତେନ ଗାତ୍ରମର୍ଦ୍ଦନମାଚରେତ୍ ।
ଦୃଢତା ଲଘୁତା ଚାପି ତସ୍ୟ ଗାତ୍ରସ୍ୟ ଜାୟତେ ॥ ୨୧ ॥

ଅଭ୍ୟାସକାଳେ ପ୍ରଥମଂ ଶସ୍ତ୍ରଂ କ୍ଷୀରାଜ୍ୟଭୋଜନମ୍ ।
ତତୋଽଭ୍ୟାସେ ସ୍ଥିରୀଭୂତେ ନ ତାବନ୍ନିୟମଗ୍ରହଃ ॥ ୨୨ ॥

ୟଥା ସିଂହୋ ଗଜୋ ବ୍ୟାଘ୍ରୋ ଭବେଦ୍ଦୃଶ୍ୟଃ ଶନୈଃ ଶନୈଃ ।
ତଥୈବ ସେବିତୋ ବାୟୁରନ୍ୟଥା ହୃଦ୍ଧି ସାଧକମ୍ ॥ ୨୩ ॥

ୟୁକ୍ତଂ ଯୁକ୍ତଂ ତ୍ୟଜେଦ୍ଦାୟୁଂ ଯୁକ୍ତଂ ଯୁକ୍ତଂ ଚ ପୂରୟେତ୍ ।
ୟୁକ୍ତଂ ଯୁକ୍ତଂ ଚ ବଧ୍ନୀୟାଦେବଂ ସିଦ୍ଧିମବାପୁୟାତ୍ ॥ ୨୪ ॥

ୟଥେଷ୍ଠଧାରଣାଦ୍ବାୟୋରନଲକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରଦୀପନମ୍ ।
ନାଦାଭିବ୍ୟକ୍ତିରାରୋଗ୍ୟଂ ଜାୟତେ ନାତିଶୋଧନାତ୍ ॥ ୨୫ ॥

ବିଧିବତ୍-ପ୍ରାଣସଂଯ୍ମମୈର୍ନୀତୀଚକ୍ରେ ବିଶୋଧିତେ ।
ସୁଷୁମ୍ନାବଦନଂ ତ୍ରିଷ୍ଟା ସୁଖାଦ୍ବିଶତି ମାରୁତଃ ॥ ୨୬ ॥

ମାରୁତେ ମଧ୍ୟସଂଚାରେ ମନଃସ୍ଥିର୍ଯ୍ୟଂ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ଯୋ ମନଃସୁସ୍ଥିରୋ ଭାବଃ ସୈବାବସ୍ଥା ମନୋହ୍ମନୀ ॥ ୨୭ ॥

ପୂରକାନ୍ତେ ତୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟୋ ବନ୍ଧୋ ଜାଲନ୍ଧରାଭିଧଃ ।
କୁମ୍ଭକାନ୍ତେ ରେଚକାଦୌ କର୍ତ୍ତବ୍ୟସ୍ତୃଢ୍ଧିୟାଶକଃ ॥ ୨୮ ॥

ଅଧସ୍ତାକୁଞ୍ଜିନେମାଶୁ କଣ୍ଠସଂକୋଚନେ କୃତେ ।
ମଧ୍ୟେ ପଶ୍ଚିମତାନେନ ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରାଣୋ ବ୍ରହ୍ମନାତିଗଃ ॥ ୨୯ ॥

ଅପାନମୁର୍ଧ୍ବମୁଦ୍ଭାପ୍ୟ ପ୍ରାଣଂ କଣ୍ଠାଦଧୋ ନୟନ୍ ।
ୟୋଗୀ ଜରାବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସୋତଶୋ ବୟସା ଭବେତ୍ ॥୩୦॥

ସୁଖାସନସ୍ଥୋ ଦକ୍ଷନାତ୍ୟା ବହିଃସ୍ଥଂ ପବନଂ ସମାକୃଷ୍ୟାକେଶମାନଶାଗ୍ରଂ
କୁମ୍ଭୟିତ୍ବା ସବ୍ୟନାତ୍ୟା ରେଚୟେତ୍ ।
ତେନ କପାଳଶୋଧନଂ ବାତନାତୀଗତସର୍ବରୋଗସର୍ବବିନାଶନଂ ଭବତି ।
ହୃଦୟାଦିକଣ୍ଠପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ସସ୍ପନ୍ନଂ ନାସାଭ୍ୟାଂ ଶନୈଃ ପବନମାକୃଷ୍ୟ ଯଥାଶକ୍ତି
କୁମ୍ଭୟିତ୍ବା ଇତୟା ବିରେଚ୍ୟ ଗଚ୍ଛଂପ୍ରିଷ୍ଠନ୍-କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ।
ତେନ ଶ୍ଳେଷ୍ମହରଂ ଜଠରାଗ୍ନିବର୍ଧନଂ ଭବତି ।
ବକ୍ତ୍ରେଣ ସୀଞ୍ଜାରପୂର୍ବକଂ ବାୟୁଂ ଗୃହୀତ୍ବା ଯଥାଶକ୍ତି କୁମ୍ଭୟିତ୍ବା ନାସାଭ୍ୟାଂ ରେଚୟେତ୍ ।
ତେନ କ୍ଷୁତ୍ତୃଷ୍ଣାଲସ୍ୟନିଦ୍ରା ନ ଜାୟତେ ।
ଜିହ୍ଵୟା ବାୟୁଂ ଗୃହୀତ୍ବା ଯଥାଶକ୍ତି କୁମ୍ଭୟିତ୍ବା ନାସାଭ୍ୟାଂ ରେଚୟେତ୍ ।
ତେନ ଗୁଳ୍ମପ୍ଳୀହଜ୍ଵରପିତ୍ତକ୍ଷୁଧାଦୀନି ନଶ୍ୟନ୍ତି ॥

ଅଥ କୁମ୍ଭକଃ । ସ ଦ୍ଵିବିଧଃ ସହିତଃ କେବଳଶ୍ଳେତି । ରେଚକପୂରକଯୁକ୍ତଃ ସହିତଃ ।
ତଦ୍ଵିବର୍ଜିତଃ କେବଳଃ । କେବଳସିଦ୍ଧିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ସହିତମଭ୍ୟସେତ୍ ।
କେବଳକୁମ୍ଭକେ ସିଦ୍ଧେ ତ୍ରିଷୁ ଲୋକେଷୁ ନ ତସ୍ୟ ଦୁର୍ଲଭଂ ଭବତି ।
କେବଳକୁମ୍ଭକାନ୍ତୁଷ୍ଣଲିନୀବୋଧୋ ଜାୟତେ ।
ତତଃ କୃଶବପୁଃ ପ୍ରସନ୍ନବଦନୋ ନିର୍ମଳଲୋଚନୋଽଭିବ୍ୟକ୍ତନାଦୋ
ନିର୍ମୁକ୍ତରୋଗଜାଲୋ ଜିତବିୟୁଃ ପଦ୍ମଗିର୍ଭବତି ।
ଅନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ବହିର୍ଦୃଷ୍ଟିର୍ନମେଷୋନ୍ନେଷବର୍ଜିତା ।
ଏଷା ସା ବୈଷ୍ଣବୀ ମୁଦ୍ରା ସର୍ବତନ୍ତ୍ରେଷୁ ଗୋପିତା ॥ ୩୧ ॥

ଅନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟବିଲୀନଚିତ୍ତପବନୋ ଯୋଗୀ ସଦା ବର୍ତ୍ତତେ

ଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ନିଶ୍ଚଳତାରୟା ବହିରଧଃ ପଶ୍ୟନ୍ନପଶ୍ୟନ୍ନପି ।

ମୁଦ୍ରେୟଂ ଖଲୁ ଖେଚରୀ ଭବତି ସା ଲକ୍ଷ୍ୟେକତାନା ଶିବା

ଶୂନ୍ୟାଶୂନ୍ୟବିବର୍ଜିତଂ ସ୍ଫୁରତି ସା ତତ୍ତ୍ଵଂ ପଦଂ ବୈଷ୍ଣବୀ ॥ ୩୨ ॥

ଅର୍ଥୋନ୍ମୁଲିତଲୋଚନଃ ସ୍ଥିରମନା ନାସାଗ୍ରଦଞ୍ଚେକ୍ଷଣଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରାର୍କାବପି

ଲୀନତାମୁପନୟନ୍ନିଷ୍ଠାଦଭାବୋଽଭ୍ୟସ୍ତ ।

ଜ୍ୟୋତୀରୂପମଶେଷବାହ୍ୟରହିତଂ ଦେବୀପ୍ୟମାନଂ ପରଂ

ତତ୍ତ୍ଵଂ ତତ୍ପରମସ୍ତ୍ରି ବସ୍ତୁବିଷୟଂ ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟ ବିଜ୍ଞୀହ ତତ୍ ॥ ୩୩ ॥

ତାରଂ ଜ୍ୟୋତିଷି ସଂଯୋଜ୍ୟ କିଂଚିଦ୍ଦୁନୁମୟନ୍ତୁର୍ଭୂବୌ ।

ପୂର୍ବାଭ୍ୟାସସ୍ୟ ମାର୍ଗୋଽୟମୁନ୍ନନୀକାରକଃ କ୍ଷଣାତ୍ ॥ ୩୪ ॥

ତସ୍ମାତ୍-ଖେଚରୀମୁଦ୍ରାମଭ୍ୟାସେତ୍ । ତତ୍ ଉନ୍ନନୀ ଭବତି ।

ତତୋ ଯୋଗନିଦ୍ରା ଭବତି । ଲବ୍ଧଯୋଗନିଦ୍ରାସ୍ୟ ଯୋଗିନଃ କାଲୋ ନାସ୍ତି ।

ଶକ୍ତିମଧ୍ୟେ ମନଃ କୃତ୍ଵା ଶକ୍ତିଂ ମାନସମଧ୍ୟଗାମ୍ ।

ମନସା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟ ତ୍ଵଂ ସୁଖୀ ଭବ ॥ ୩୫ ॥

ଖମଧ୍ୟେ କୁରୁ ଚାତ୍ତ୍ଵାନମାତ୍ମମଧ୍ୟେ ଚ ଖଂ କୁରୁ ।

ସର୍ବଂ ଚ ଖମୟଂ କୃତ୍ଵା ନ କିଂଚିଦପି ଚିନ୍ତୟ ॥ ୩୬ ॥

ବାହ୍ୟଚିନ୍ତା ନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟା ତଥୈବାନ୍ତରଚିନ୍ତାକା ।

ସର୍ବଚିନ୍ତାଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ଚିନ୍ତାତ୍ରପରମୋ ଭବ ॥ ୩୭ ॥

କର୍ପୂରମନଲେ ଯଦ୍ଵୟୈକବଂ ସଲିଲେ ଯଥା ।

ତଥା ଚ ଲୀୟମାନଂ ସନ୍ନନସ୍ତତ୍ତ୍ଵେ ବିଲୀୟତେ ॥ ୩୮ ॥

ଜ୍ଞେୟଂ ସର୍ବପ୍ରତୀତଂ ଚ ତତ୍ତ୍ଵଜ୍ଞାନଂ ମନ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଜ୍ଞାନଂ ଜ୍ଞେୟଂ ସମଂ ନଷ୍ଟଂ ନାନ୍ୟଃ ପଦ୍ମା ଦ୍ଵିତୀୟକଃ ॥ ୩୯ ॥

ଜ୍ଞେୟବସ୍ତୁପରିତ୍ୟାଗାଦ୍ଵିଲୟଂ ଯାତି ମାନସମ୍ ।
ମାନସେ ବିଲୟଂ ଯାତେ କୈବଲ୍ୟମବଶିଷ୍ୟତେ ॥ ୪୦ ॥

ଦ୍ଵୌ କ୍ରମୌ ଚିତ୍ତନାଶସ୍ୟ ଯୋଗୋ ଜ୍ଞାନଂ ମୁନୀଶ୍ଵର ।
ଯୋଗସ୍ତଦ୍ଵିତ୍ଵିରୋଧୋ ହି ଜ୍ଞାନଂ ସମ୍ୟଗବେକ୍ଷଣମ୍ ॥ ୪୧ ॥

ତସ୍ମିନ୍ନିରୋଧିତେ ନୂନମୁପଶାନ୍ତଂ ମନୋ ଭବେତ୍ ।
ମନଃସ୍ଵନ୍ଦୋପଶାନ୍ତ୍ୟାୟଂ ସଂସାରଃ ପ୍ରବିଲୀୟତେ ॥ ୪୨ ॥

ସୂର୍ଯ୍ୟଲୋକପରିସ୍ଫୁରଣାନ୍ତ୍ରୌ ବ୍ୟବହୃତିର୍ଯଥା ।
ଶାସ୍ତ୍ରସଞ୍ଜନସଂପର୍କବୈରାଗ୍ୟାଭ୍ୟାସଯୋଗତଃ ॥ ୪୩ ॥

ଅନାସ୍ଥାୟାଂ କୃତାସ୍ଥାୟାଂ ପୂର୍ବଂ ସଂସାରବୃତ୍ତିଷୁ ।
ୟଥାଭିବାଞ୍ଛିତଧ୍ୟାନାଦିରମେକତୟୋହିତାତ୍ ॥ ୪୪ ॥

ଏକତତ୍ତ୍ଵଦୃଢାଭ୍ୟାସାତ୍-ପ୍ରାଣସ୍ଵନ୍ଦୋ ନିରୂପ୍ୟତେ ।
ପୂରକାଦ୍ୟନିଲାୟମାଦୃଢାଭ୍ୟାସାଦଶେଦଜାତ୍ ॥ ୪୫ ॥

ଏକାନ୍ତଧ୍ୟାନଯୋଗାତ୍ ମନଃସ୍ଵନ୍ଦୋ ନିରୂପ୍ୟତେ ।
ଓଂକାରୋଚ୍ଚାରଣପ୍ରାକ୍ତଶବ୍ଦତତ୍ତ୍ଵାନୁଭାବନାତ୍ ।
ସୁଷୁପ୍ତେ ସଂବିଦା ଜ୍ଞାତେ ପ୍ରାଣସ୍ଵନ୍ଦୋ ନିରୂପ୍ୟତେ ॥ ୪୬ ॥

ତାଲୁମୂଳଗତାଂ ଯତ୍ନାଞ୍ଜିତ୍ସୁକ୍ରମ୍ୟ ଘଣ୍ଟିକାମ୍ ।
ଉର୍ଧ୍ଵରକ୍ତଗତେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣସ୍ଵନ୍ଦୋ ନିରୂପ୍ୟତେ ॥ ୪୭ ॥

ପ୍ରାଣେ ଗଲିତସଂବିତ୍ତୌ ତାଲୁର୍ପୁଂ ଦ୍ଵାଦଶାନ୍ତଗେ ।
ଅଭ୍ୟାସାଦୁର୍ପୁରନ୍ତେଶ ପ୍ରାଣସ୍ଵୟୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ॥ ୪୮ ॥

ଦ୍ଵାଦଶାଙ୍ଗୁଲପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ନାସାଗ୍ରେ ବିମଲେଃସ୍ମରେ ।
ସଂବିଦ୍ଵଶି ପ୍ରଶାମ୍ୟନ୍ତ୍ୟାଂ ପ୍ରାଣସ୍ଵୟୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ॥ ୪୯ ॥

ଭ୍ରୁମଧ୍ୟେ ତାରକାଲୋକଶାନ୍ତାବନ୍ତମୁପାଗତେ ।
ଚେତନୈକତନେ ବଦ୍ଧେ ପ୍ରାଣସ୍ଵୟୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ॥ ୫୦ ॥

ଓମିତ୍ୟେବ ଯଦୁଦ୍-ଭୂତଂ ଜ୍ଞାନଂ ଜ୍ଞେୟାନ୍ତକଂ ଶିବମ୍ ।
ଅସଂସ୍ପୃଷ୍ଟବିକଳ୍ମାଂଶଂ ପ୍ରାଣସ୍ଵୟୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ॥ ୫୧ ॥

ଚିରକାଳଂ ହୃଦେକାନ୍ତବ୍ୟୋମସଂବେଦନାନୁନେ ।
ଅବାସନମନୋଧ୍ୟାନାତ୍-ପ୍ରାଣସ୍ଵୟୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ॥ ୫୨ ॥

ଏଭିଃ କ୍ରମୈସ୍ତଥାଂନୈଃଶ୍ଚ ନାନାସଂକଳ୍ପକଳ୍ପିତୈଃ ।
ନାନାଦେଶିକବକ୍ତ୍ରୈଃ ପ୍ରାଣସ୍ଵୟୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ॥ ୫୩ ॥

ଆକୁଞ୍ଚନେନ କୁଣ୍ଡଳିନୀଃ କବାଚମୁଦ୍ଧାଟ୍ୟ ମୋକ୍ଷଦ୍ଵାରଂ ବିଭେଦୟେତ୍ ।
ୟେନ ମାର୍ଗେଶ ଗନ୍ତବ୍ୟଂ ତଦ୍ଵାରଂ ମୁଖେନାଚ୍ଛାଦ୍ୟ ପ୍ରସୁପ୍ତା କୁଣ୍ଡଳିନୀ
କୁଟିଳାକାରା ସର୍ପବଦ୍ଵେଷ୍ଟିତା ଭବତି ।
ସା ଶକ୍ତିର୍ଯେନ ଚାଲିତା ସ୍ୟାସ୍ତୁ ତୁ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
ସା କୁଣ୍ଡଳିନୀ କଣ୍ଠୋର୍ଧ୍ଵଭାଗେ ସୁପ୍ତା ଚେଦ୍ୟୋଗିନୀଂ ମୁକ୍ତୟେ ଭବତି ।
ବନ୍ଧନାୟାଧୋ ମୁଦାନାମ୍ ।
ଇତାଦିମାର୍ଗଦ୍ଵୟଂ ବିହାୟ ସୁଷୁମ୍ନାମାର୍ଗେଶାଗଚ୍ଛେଦ୍ଵିଷ୍ଟୋଃ ପରମଂ ପଦମ୍ ।
ମରୁଦଭ୍ୟସନଂ ସର୍ବଂ ମନୋଯୁକ୍ତଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ଇତରତ୍ର ନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟା
ମନୋବୃତ୍ତିର୍ମନୀଷିଣା ॥ ୫୪ ॥

ଦିବା ନ ପୂଜୟେଦ୍ବିଷ୍ଣୁଂ ରାତ୍ରୌ ନୈବ ପ୍ରପୂଜୟେତ୍ ।
ସତତଂ ପୂଜୟେଦ୍ବିଷ୍ଣୁଂ ଦିବାରାତ୍ରଂ ନ ପୂଜୟେତ୍ ॥ ୫୫ ॥

ସୁଷିରୋ ଜ୍ଞାନଜନକଃ ପଞ୍ଚସ୍ରୋତଃସମନ୍ୱିତଃ ।
ତିଷ୍ଠତେ ଖେଚରୀ ମୁଦ୍ରା ତ୍ୱଂ ହି ଶାଶ୍ୱିଲ୍ୟ ତାଂ ଭଜ ॥ ୫୬ ॥

ସବ୍ୟଦକ୍ଷିଣାତୀସ୍ଥୋ ମଧ୍ୟେ ଚରତି ମାରୁତଃ ।
ତିଷ୍ଠତଃ ଖେଚରୀ ମୁଦ୍ରା ତସ୍ମିନ୍ସ୍ଥାନେ ନ ସଂଶୟଃ ॥ ୫୭ ॥

ଇତାପିଙ୍ଗଲୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ଶୂନ୍ୟଂ ଚୈବାନିଲଂ ଗ୍ରସେତ୍ ।
ତିଷ୍ଠନ୍ତୀ ଖେଚରୀ ମୁଦ୍ରା ତତ୍ର ସତ୍ୟଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ॥ ୫୮ ॥

ସୋମସୂର୍ଯ୍ୟଦ୍ୱୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ନିରାଲମ୍ବତଲେ ପୁନଃ ।
ସଂସ୍ଥିତା ବ୍ୟୋମଚକ୍ରେ ସା ମୁଦ୍ରା ନାମ୍ନା ଚ ଖେଚରୀ ॥ ୫୯ ॥

ଛେଦନତାଲନଦାହୈଃ ଫଳାଂ ପରାଂ ଜିହ୍ୱାଂ କୃତ୍ୱା ଦୃଷ୍ଟିଂ ଭ୍ରୂମଧ୍ୟେ ସ୍ଥାପ୍ୟ
କପାଳକୁହରେ ଜିହ୍ୱା ବିପରୀତଗା ଯଦା ଭବତି ତଦା ଖେଚରୀ ମୁଦ୍ରା ଜାୟତେ ।
ଜିହ୍ୱା ଚିତ୍ତଂ ଚ ଖେ ଚରତି ତେନୋର୍ଧ୍ୱଜିହ୍ୱଃ ପୁମାନମୃତୋ ଭବତି ।
ବାମପାଦମୂଳେନ ଯୋନିଂ ସଂପୀଡ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣପାଦଂ ପ୍ରସାର୍ଯ୍ୟ ତଂ କରାଭ୍ୟାଂ ଧୃତ୍ୱା
ନାସାଭ୍ୟାଂ ବାୟୁମାପୂର୍ଯ୍ୟ କଣ୍ଠବନ୍ଧଂ ସମାରୋପ୍ୟାର୍ଣ୍ଣତୋ (?) ବାୟୁଂ ଧାରୟେତ୍ ।
ତେନ ସର୍ବକ୍ଳେଶହାନିଃ । ତତଃ ପୀୟୂଷମିବ ବିଷଂ ଜୀର୍ଣ୍ଣତେ ।
କ୍ଷୟଗୁଳ୍ମଗୁଦାବର୍ତ୍ତଜୀର୍ଣ୍ଣତ୍ୱଗାଦିଦୋଷା ନଶ୍ୟନ୍ତି ।
ଏଷ ପ୍ରାଣଜୟୋପାୟଃ ସର୍ବମୃତ୍ୟୁପଘାତକଃ ।
ବାମପାଦପାର୍ଶ୍ୱେ ଯୋନିସ୍ଥାନେ ନିୟୋଜ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣଚରଣଂ ବାମୋରୂପରି ସଂସ୍ଥାପ୍ୟ
ବାୟୁମାପୂର୍ଯ୍ୟ ହୃଦୟେ ରୁରୁକଂ ନିଧାୟ ଯୋନିମାକୁଞ୍ଚ୍ୟ ମନୋମଧ୍ୟେ ଯଥାଶକ୍ତି
ଧାରୟିତ୍ୱା ସ୍ୱାତ୍ତ୍ୱାନଂ ଭାବୟେତ୍ । ତେନାପରୋକ୍ଷସିଦ୍ଧିଃ ।

ବାହ୍ୟାତ୍-ପ୍ରାଣଂ ସମାକୃଷ୍ୟ ପୁରୟିତ୍ଵାଦରେ ସ୍ଥିତମ୍ ।
ନାଭିମଧ୍ୟେ ଚ ନାସାଗ୍ରେ ପଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠେ ଚ ଯନ୍ତ୍ରତଃ ॥ ୬୦ ॥

ଧାରୟେନ୍ନନସା ପ୍ରାଣଂ ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳେଷୁ ବା ସଦା ।
ସର୍ବରୋଗବିନିର୍ମୁକ୍ତୋ ଭବେଦ୍ୟୋଗୀ ଗତକ୍ଳମଃ ॥ ୬୧ ॥

ନାସାଗ୍ରେ ବାୟୁବିଜୟଂ ଭବତି । ନାଭିମଧ୍ୟେ ସର୍ବରୋଗବିନାଶଃ ।
ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠଦାରଶାଞ୍ଛରୀରଲଘୁତା ଭବତି ।
ରସନାଦ୍ଵାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ଯଃ ପିବେହୃତତଂ ନରଃ ।
ଶ୍ରମଦାହୌ ତୁ ନ ସ୍ୟାତାଂ ନଶ୍ୟନ୍ତି ବ୍ୟାଧୟସ୍ତଥା ॥ ୬୨ ॥

ସନ୍ଧ୍ୟାୟୋର୍ବାହ୍ନଶଃ କାଳେ ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ଯଃ ପିବେତ୍ ।
ତ୍ରିମାସାଭ୍ୟସ୍ୟ କଲ୍ୟାଣୀ ଜାୟତେ ବାକ୍ ସରସ୍ଵତୀ ॥ ୬୩ ॥

ଏବଂ ଷଷ୍ଠାସାହ୍ୟାସାହୂର୍ବରୋଗନିବୃତ୍ତିଃ ।
ଜିହ୍ଵୟା ବାୟୁମାନୀୟ ଜିହ୍ଵାମୂଳେ ନିରୋଧୟେତ୍ ।
ଯଃ ପିବେଦମୃତଂ ବିଦ୍ଵାନ୍-ସକଲଂ ଭଦ୍ରମଶ୍ରୁତେ ॥ ୬୪ ॥

ଆତ୍ମନ୍ୟାତ୍ମାନମିତୟା ଧାରୟିତ୍ଵା ଭୁବୋନ୍ତରେ ।
ବିଭେଦ୍ୟ ତ୍ରିଦଶାହାରଂ ବ୍ୟାଧିସ୍ଥୋଽପି ବିମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୬୫ ॥

ନାତୀଭ୍ୟାଂ ବାୟୁମାରୋପ୍ୟ ନାଭୌ ତୁନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ଵୟୋଃ ।
ଘଟିକୈକାଂ ବହେଦ୍ୟସ୍ତୁ ବ୍ୟାଧିଭିଃ ସ ବିମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୬୬ ॥

ମାସମେକଂ ତ୍ରିସନ୍ଧ୍ୟଂ ତୁ ଜିହ୍ଵୟାରୋପ୍ୟ ମାରୁତମ୍ ।
ବିଭେଦ୍ୟ ତ୍ରିଦଶାହାରଂ ଧାରୟେତ୍ତୁନ୍ଦ୍ରମଧ୍ୟମେ ॥ ୬୭ ॥

ଜୁରାଃ ସର୍ବେଽପି ନଶ୍ୟନ୍ତି ବିଷାଣି ବିବିଧାନି ଚ ।
ମୁହୂର୍ତ୍ତମପି ଯୋ ନିତ୍ୟଂ ନାସାଗ୍ରେ ମନସା ସହ ॥ ୬୮ ॥

ସର୍ବଂ ତରତି ପାପ୍ମାନଂ ତସ୍ୟ ଜନ୍ମଗତାର୍ଜିତମ୍ । ତାରସଂୟମାସ୍ରକଲବିଷୟଜ୍ଞାନଂ ଭବତି ।
ନାସାଗ୍ରେ ଚିତ୍ତସଂୟମାଦିନ୍ଦ୍ରଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ତଦଧିଷ୍ଠିତସଂୟମାଦଗ୍ନିଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ଚକ୍ଷୁଷି ଚିତ୍ତସଂୟମାସ୍ରର୍ବଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ଶ୍ରୋତ୍ରେ ଚିତ୍ତସ୍ୟ ସଂୟମାଦ୍ୟମଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ତପ୍ତାଶ୍ୱେ ସଂୟମାନ୍ନିରୂତିଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ପୃଷ୍ଠଭାଗେ ସଂୟମାଦ୍ବରୁଣଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ବାମକର୍ଣ୍ଣେ ସଂୟମାଦ୍ବାୟୁଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । କଣ୍ଠେ ସଂୟମାସ୍ରୋମଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ବାମଚକ୍ଷୁଷି ସଂୟମାକ୍ତିବଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ମୂର୍ଧ୍ନି ସଂୟମାଦ୍ବ୍ରହ୍ମଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ପାଦାଧୋଭାଗେ ସଂୟମାଦତଳଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ପାଦେ ସଂୟମାଦ୍ବିତଳଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ପାଦସନ୍ଧୌ ସଂୟମାନ୍ନିତଳଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ଜଘେ ସଂୟମାସ୍ତୁତଳଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ଜାନୌ ସଂୟମାନ୍ନୁହାତଳଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ଉରୌ ଚିତ୍ତସଂୟମାଦ୍ରସାତଳଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
କଣ୍ଠୋ ଚିତ୍ତସଂୟମାତ୍ତଳଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ନାଭୌ ଚିତ୍ତସଂୟମାଦ୍-ଭୂଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
କୁଣ୍ଠୋ ସଂୟମାଦ୍-ଭୂବର୍ଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ହୃଦି ଚିତ୍ତସ୍ୟ ସଂୟମାସ୍ତ୍ବର୍ଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ହୃଦୟୋର୍ଧ୍ୱଭାଗେ ଚିତ୍ତସଂୟମାନ୍ନୁହର୍ଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । କଣ୍ଠେ ଚିତ୍ତସଂୟମାଦ୍ଭନୋଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ଭୂମଧ୍ୟେ ଚିତ୍ତସଂୟମାତ୍ତପୋଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ମୂର୍ଧ୍ନି ଚିତ୍ତସଂୟମାସ୍ରତ୍ୟଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ଧର୍ମାଧର୍ମସଂୟମାଦତୀତାନାଗତଜ୍ଞାନମ୍ । ତତ୍ତଦ୍ଭ୍ରମ୍ଭୁନୌ ଚିତ୍ତସଂୟମାସ୍ରର୍ବଜନ୍ମରୁତଜ୍ଞାନମ୍ ।
ସଂଚିତକର୍ମଣି ଚିତ୍ତସଂୟମାଦ୍-ପୂର୍ବଜାତିଜ୍ଞାନମ୍ । ପରଚିତ୍ତେ ଚିତ୍ତସଂୟମାପୁରଚିତ୍ତଜ୍ଞାନମ୍ ।
କାୟରୂପେ ଚିତ୍ତସଂୟମାଦନ୍ୟାଦୃଶ୍ୟରୂପମ୍ । ବଳେ ଚିତ୍ତସଂୟମାଦ୍ଭ୍ରମଦାଦିବଳମ୍ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟେ ଚିତ୍ତସଂୟମାଦ୍-ଭୂବନଜ୍ଞାନମ୍ । ଚନ୍ଦ୍ରେ ଚିତ୍ତସଂୟମାତ୍ତାରାବ୍ୟୁହଜ୍ଞାନମ୍ ।
ଧ୍ରୁବେ ତତ୍ତ୍ୱତିଦର୍ଶନମ୍ । ସ୍ୱାର୍ଥସଂୟମାଦ୍-ପୁରୁଷଜ୍ଞାନମ୍ ।
ନାଭିଚକ୍ରେ କାୟବ୍ୟୁହଜ୍ଞାନମ୍ । କଣ୍ଠକୂପେ କ୍ଷୁପ୍ତିପାସାନିବୃତ୍ତିଃ ।
କୁର୍ମନାତ୍ୟାଂ ଘୈର୍ଯ୍ୟମ୍ । ତାରେ ସିଦ୍ଧଦର୍ଶନମ୍ । କାୟାକାଶସଂୟମାଦାକାଶଗମନମ୍ ।
ତତ୍ତ୍ୱସ୍ଥାନେ ସଂୟମାତ୍ତତ୍ତ୍ୱସିଦ୍ଧୟୋ ଭବନ୍ତି ॥ ୭ ॥

ଅଥ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ । ସ ପଞ୍ଚବିଧଃ ବିଷୟେଷୁ ବିଚରତାମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ବଳାଦାହରଣଂ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ।

ୟଦ୍ୟପ୍ୟୁଷାତି ତତ୍ତ୍ୱର୍ତ୍ତମାତ୍ରେତି ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ।

ନିତ୍ୟବିହିତକର୍ମଫଳତ୍ୟାଗଃ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ।

ସର୍ବବିଷୟପରାତ୍ମୁଖତ୍ୱଂ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ।

ଅଷ୍ଟାଦଶସୁ ମର୍ମସ୍ଥାନେଷୁ କ୍ରମାଦ୍ଧାରଣଂ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ।

ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠଗୁଳ୍ଫଜଘାଜାନୁରୁପାୟୁମେହନାଭିହୃଦୟକଣ୍ଠକୃପତାଲୁନାସାକ୍ଷିଭୂମଧ୍ୟଲଳାଟମୂର୍ଧ୍ନା

ସ୍ଥାନାନି । ତେଷୁ କ୍ରମାଦାରୋହାବରୋହକ୍ରମେଣ ପ୍ରତ୍ୟାହରେତ୍ ॥ ୭୯ ॥

ଅଥ ଧାରଣା । ସା ତ୍ରିବିଧା — ଆତ୍ମନି ମନୋଧାରଣଂ , ଦହରାକାଶେ

ବାହ୍ୟାକାଶଧାରଣଂ , ପୃଥିବ୍ୟପ୍ରେତୋବାୟାକାଶେଷୁ ପଞ୍ଚମୂର୍ତ୍ତିଧାରଣଂ ଚେତି ॥ ୮୦ ॥

ଅଥ ଧ୍ୟାନମ୍ । ତଦ୍ଭିବିଧଂ ସଗୁଣଂ ନିର୍ଗୁଣଂ ଚେତି ।

ସଗୁଣଂ ମୂର୍ତ୍ତିଧ୍ୟାନମ୍ । ନିର୍ଗୁଣମାତ୍ମୟାଧ୍ୟାନମ୍ ॥ ୮୧ ॥

ଅଥ ସମାଧିଃ । ଜୀବାତ୍ମପରମାତ୍ମୈକ୍ୟାବସ୍ଥାତ୍ରିପୁଟୀରହିତା

ପରମାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପା ଶୁଦ୍ଧଚୈତନ୍ୟାତ୍ମିକା ଭବତି ॥ ୮୨ ॥

॥ ଇତି ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟୋପନିଷସ୍ତୁପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୧ ॥

==|| ୦ ||==

ଅଥ ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟୋ ହ ବୈ ବ୍ରହ୍ମର୍ଷିଶ୍ଚତୁର୍ଷୁ ବେଦେଷୁ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାମଲଭମାନଃ କିଂ ନାମେତ୍ୟଥର୍ବାଣଂ

ଭଗବନ୍ତମୁପସନ୍ନଃ ପପ୍ରଚ୍ଛାଧୀହି ଭଗବନ୍ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ ଯେନ ଶ୍ରେୟୋଽବାୟାମୀତି ।

ସ ହୋବାଚାଧର୍ବା ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ ସତ୍ୟଂ ବିଜ୍ଞାନମନନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମ ଯସ୍ମିନ୍ନିଦମୋତଂ ତ ପ୍ରୋତଂ ତ ।

ୟସ୍ମିନ୍ନିଦଂ ସଂ ତ ବି ଚୈତି ସର୍ବଂ ଯସ୍ମିନ୍ନିଜ୍ଞାତେ ସର୍ବମିଦଂ ବିଜ୍ଞାତଂ ଭବତି ।

ତଦପାଣିପାଦମଚକ୍ଷୁଃଶ୍ରୋତ୍ରମଜିହ୍ୱମଗରୀରମଗ୍ରାହ୍ୟମନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟମ୍ ।

ୟତୋ ବାଚୋ ନିବର୍ତ୍ତନ୍ତେ । ଅପ୍ରାପ୍ୟ ମନସା ସହ । ଯୁକ୍ତେବଲଂ ଜ୍ଞାନଗମ୍ୟମ୍ ।
 ପ୍ରଜ୍ଞା ଚ ଯସ୍ମାତ୍-ପ୍ରସୂତା ପୁରାଣୀ । ଯଦେକମଦ୍ୱିତୀୟମ୍ ।
 ଆକାଶବସ୍ତରଗତଂ ସୁସୁକ୍ଷ୍ମଂ ନିରଞ୍ଜନଂ ନିଷ୍ପ୍ରିୟଂ ସନ୍ନାତ୍ରଂ ଚିଦାନନ୍ଦୈକରସଂ
 ଶିବଂ ପ୍ରଶାନ୍ତମମୃତଂ ତପ୍ତଂ ଚ ବ୍ରହ୍ମ । ତତ୍ତ୍ୱମସି । ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନେନ ହି ବିଜାନୀହି ।
 ଯ ଏକୋ ଦେବ ଆତ୍ମଶକ୍ତିପ୍ରଧାନଃ ସର୍ବଜ୍ଞଃ ସର୍ବେଶ୍ୱରଃ ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମା
 ସର୍ବଭୂତାଧିବାସଃ ସର୍ବଭୂତନିଗୂଢ଼ୋ ଭୂତୟୋନିର୍ଯ୍ୟୋଗୈକଗମ୍ୟଃ ।
 ଯଶ୍ଚ ବିଶ୍ୱଂ ସୃଜତି ବିଶ୍ୱଂ ବିଭର୍ତ୍ତି ବିଶ୍ୱଂ ଭୁକ୍ତେ ସ ଆତ୍ମା ।
 ଆତ୍ମନି ତଂ ତଂ ଲୋକଂ ବିଜାନୀହି । ମା ଶୋଚୀରାତ୍ମବିଜ୍ଞାନୀ ଶୋକସ୍ୟାନ୍ତଃ ଗମିଷ୍ୟତି ॥

॥ ଇତି ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟୋପନିଷସ୍ତୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୨ ॥

==|| ୦ ||==

ଅଥୈନଂ ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟୋପଧର୍ବାଣଂ ପପ୍ରୁକ୍ଷ ଯଦେକମକ୍ଷରଂ ନିଷ୍ପ୍ରିୟଂ ଶିବଂ ସନ୍ନାତ୍ରଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ।
 ତସ୍ମାନ୍ନାଥମିଦଂ ବିଶ୍ୱଂ ଜାୟତେ କଥଂ ସ୍ଥାୟତେ କଥମସ୍ଥିଂଲୀୟତେ ।
 ତନ୍ନେ ସଂଶୟଂ ଛେଦୁମର୍ହସୀତି ।
 ସ ହୋବାଚାଧର୍ବା ସତ୍ୟଂ ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ନିଷ୍ପ୍ରିୟମକ୍ଷରମିତି ।
 ଅଥାପ୍ୟସ୍ୟାରୂପସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ତୀଣି ରୂପାଣି ଭବନ୍ତି — ସକଲଂ ନିଷ୍କଲଂ ସକଲନିଷ୍କଲଂ ଚେତି ।
 ଯସ୍ତତ୍ୟଂ ବିଜ୍ଞାନମାନନ୍ଦଂ ନିଷ୍ପ୍ରିୟଂ ନିରଞ୍ଜନଂ ସର୍ବଗତଂ ସୁସୁକ୍ଷ୍ମଂ
 ସର୍ବତୋମୁଖମନିର୍ଦେଶ୍ୟମମୃତମସ୍ତି ତଦିଦଂ ନିଷ୍କଲଂ ରୂପମ୍ ।
 ଅଥାସ୍ୟ ଯା ସହଜାସ୍ତ୍ୟବିଦ୍ୟା ମୂଲପ୍ରକୃତିର୍ମାୟା ଲୋହିତଶୁକ୍ଳକୃଷ୍ଣା ।
 ତୟା ସହାୟବାନ୍ ଦେବଃ କୃଷ୍ଣପିଙ୍ଗଲୋ ମମେଶ୍ୱର ଇଷ୍ଟେ ।
 ତଦିଦମସ୍ୟ ସକଲନିଷ୍କଲଂ ରୂପମ୍ ॥

ଅଧୈଷ ଜ୍ଞାନମୟେନ ତପସା ଚୀୟମାନୋଃକାମୟତ ବହୁ ସ୍ୟାଂ ପ୍ରଜାୟେୟେତି ।

ଅଧୈତସ୍ମାଉପ୍ୟମାନାସ୍ତତ୍ୟକାମାତ୍ରୀଣ୍ୟକ୍ଷରାଣ୍ୟଜାୟନ୍ତି ।

ତିସ୍ରୋ ବ୍ୟାହୃତୟସ୍ତ୍ରପଦା ଗାୟତ୍ରୀ ତ୍ରୟୋ ବେଦାସ୍ତ୍ରୟୋ ଦେବାସ୍ତ୍ରୟୋ

ବର୍ଣ୍ଣାସ୍ତ୍ରୟୋଃଶ୍ମୟଶ୍ଚ ଜାୟନ୍ତେ ।

ୟୋଃସୌ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ସର୍ବେଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟସଂପନ୍ନଃ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ

ସର୍ବଭୂତାନାଂ ହୃଦୟେ ସଂନିବିଷ୍ଟୋ ମାୟାବୀ ମାୟାୟା କ୍ରୀତତି ସ ବ୍ରହ୍ମା

ସ ବିଷ୍ଣୁଃ ସ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସ ସର୍ବେ ଦେବାଃ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ସ ଏବ

ପୁରସ୍ତାସ୍ତ୍ର ଏବ ପଶ୍ଚାସ୍ତ୍ର ଏବୋଉରତଃ ସ ଏବ ଦକ୍ଷିଣତଃ ସ ଏବାଧସ୍ତାସ୍ତ୍ର

ଏବୋପରିଷ୍ଟାସ୍ତ୍ର ଏବ ସର୍ବମ୍ ।

ଅଥାସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟାତ୍ମଶକ୍ତୋରାତ୍ମକ୍ରୀତସ୍ୟ ଭକ୍ତାନୁକମ୍ପିନୋ ଦତ୍ତାତ୍ରେୟରୂପା ସୁରୂପା

ତନୁରବାସା ଇନ୍ଦ୍ରୀବରଦଲପ୍ରଖ୍ୟା ଚତୁର୍ବାହୁରଘୋରାପାପକାଶିନୀ ।

ତଦିଦମସ୍ୟ ସକଳଂ ରୂପମ୍ ॥ ୧ ॥

ଅଥ ହୈନମଥର୍ବାଣଂ ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟଃ ପପ୍ରକ୍ଷ ଭଗବନ୍ସନ୍ନାତ୍ରଂ

ଚିଦାନନ୍ଦୈକରସଂ କସ୍ତାଦୁଚ୍ୟତେ ପରଂବ୍ରହ୍ମେତି ।

ସ ହୋବାଚାଥର୍ବା ଯସ୍ମାକ ବୃହତି ବୃହୟତି ଚ ସର୍ବଂ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ପରଂବ୍ରହ୍ମେତି ।

ଅଥ କସ୍ତାଦୁଚ୍ୟତେ ଆତ୍ମେତି । ଯସ୍ମାସ୍ତର୍ବମାପ୍ନୋତି ସର୍ବମାଦତ୍ତେ ସର୍ବମତ୍ତି

ଚ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଆତ୍ମେତି । ଅଥ କସ୍ତାଦୁଚ୍ୟତେ ମହେଶ୍ୱର ଇତି ।

ୟସ୍ମାନ୍ନହତ ଈଶଃ ଶବ୍ଦଧ୍ୱନ୍ୟା ଚାତ୍ମଶକ୍ତ୍ୟା ଚ ମହତ ଈଶତେ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ମହେଶ୍ୱର ଇତି ।

ଅଥ କସ୍ତାଦୁଚ୍ୟତେ ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ ଇତି ।

ୟସ୍ମାସ୍ତୁରୁଶ୍ଚରଂ ତପସ୍ତପ୍ୟମାନାୟାତ୍ରୟେ ପୁତ୍ରକାମାୟାତିତରାଂ ତୁଷ୍ଟେନ ଭଗବତା

ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟେନାତ୍ମୈବ ଦତ୍ତୋ ଯସ୍ମାକାନସ୍ତୟାୟାମତ୍ରେସ୍ତନୟୋଃଭବତ୍ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ

ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ ଇତି ।

ଅଥ ଯୋଃସ୍ୟ ନିରୁକ୍ତାନି ବେଦ ସ ସର୍ବଂ ବେଦ ।

ଅଥ ଯୋ ହ ବୈ ବିଦ୍ୟାୟୈନଂ ପରମୁପାସ୍ତେ ସୋଽହମିତି ସ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍-ଭବତି ॥

ଅତ୍ରେତେ ଶ୍ଳୋକା ଭବନ୍ତି —

ଦତ୍ତାତ୍ରେୟଂ ଶିବଂ ଶାନ୍ତମିନ୍ଦ୍ରନୀଳନିଭଂ ପ୍ରଭୁମ୍ ।
ଆତ୍ମମାୟାରତଂ ଦେବମବଧୂତଂ ଦିଗମ୍ବରମ୍ ॥ ୧ ॥

ଭସ୍ମୋଢ୍ଭୂଜିତସର୍ବାଙ୍ଗଂ ଜଟାଜୁଟଧରଂ ବିଭୁମ୍ ।
ଚତୁର୍ବାହୁମୁଦାରାଙ୍ଗଂ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲକମଲେଷଗମ୍ ॥ ୨ ॥

ଜ୍ଞାନଯୋଗନିଧିଂ ବିଶ୍ୱଗୁରୁଂ ଯୋଗିଜନପ୍ରିୟମ୍ ।
ଭକ୍ତାନୁକମ୍ପିନଂ ସର୍ବସାକ୍ଷିଣଂ ସିଦ୍ଧସେବିତମ୍ ॥ ୩ ॥

ଏବଂ ଯଃ ସତତଂ ଧ୍ୟାୟେଦେବଦେବଂ ସନାତନମ୍ ।
ସ ମୁକ୍ତଃ ସର୍ବପାପେଭ୍ୟୋ ନିଃଶ୍ରେୟସମବାପୁୟାତ୍ ॥ ୪ ॥

ଇତ୍ୟୋଽଂ ସତ୍ୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥

॥ ଇତି ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟୋପନିଷସ୍ତୁତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୩ ॥

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୁଣୁୟାମ ଦେବା । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ଯଜତ୍ରାଃ ।
ପ୍ରିରେରଜ୍ଞେୟୁଷ୍ଟୁବାଗ୍ମୁସ୍ତନ୍ମୁଭିର୍ବ୍ୟାଶେମ ଦେବହିତଂ ଯଦାୟୁଃ ॥
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୁଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତ୍ରାକ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ଇତି ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟୋପନିଷସ୍ତମାତ୍ରା ॥

